

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ”
(для бакалаврів)**

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародні організації”	4
Зміст дисципліни “Міжнародні організації”	5
Теми рефератів.....	14
Список літератури	15

Підготовлено проф. кафедри Міжнародної інформації
О. М. Гончаренко

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 5 від 21.04.09)

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління
персоналом*

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп’ютерне верстання *О. М. Бабаєва*

Зам. № ВКЦ-4747

Гончаренко О. М. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Міжнародні організації” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 23 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міжнародні організації”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, теми рефератів до курсу, а також список літератури.

Формат 60×84/16 . Папір офсетний.
Друк ротатійний графаретний. Ум. друк. арк. 1,34.
Обл.-вид. арк. 0,95. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фромегівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*
Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2012

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

35. *Путівник до саміту НАТО у Вашингтоні 23–25 квітня 1999 р.*
36. *Рахманінов Ю. Н. ОБСЕ в XXI в.: на пути к новой модели безопасности // Междунар. жизнь. — 1997. — № 8.*
37. *Спеціалізовані установи системи ООН / За ред. В. С. Бруза. — К., 1995.*
38. *Марченко І. Мадридські орієнтири // Політика і час. — 1998. — № 8.*
39. *Українська РСР у міжнародних організаціях: Довідник. — К., 2000.*
40. *NATO Review 1992–2004, www.nato.int*

Журнали, щотижневики, газети

1. Політика і час.
2. Політична думка.
3. Зеркало недели.
4. Урядовий кур'єр.
5. Пост-поступ.
6. Голос України.
7. США: економіка, політика, ідеологія.
8. Foreign Affairs.
9. NATO Review.
10. International Politics.
11. Time.
12. Newsweek.
13. Times.
14. International Gerald Tribune.
15. Financial Times.
16. Le Monde.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Міжнародні організації” є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” зі спеціальності “Міжнародні відносини”.

Мета курсу — ознайомити студентів із загальними принципами і методами інформаційно-аналітичної роботи в процесі прийняття і формування зовнішньої політики.

Навчальна дисципліна “Міжнародні організації” забезпечує *знання*:

- базових завдань та принципів діяльності сучасних міжнародних організацій;
- класифікації, сфери відповідальності та структури універсальних міжнародних організацій системи ООН;
- принципів функціонування та структурні особливості регіональних організацій та державних утворень;
- мети створення, процедури вступу та механізмів впливу міжнародних фінансових та торговельних організацій;
- основних моделей формування і прийняття зовнішньополітичних рішень;
- основних цілей, засадних принципів та особливостей діяльності міжнародних неурядових організацій.

Навчальна дисципліна “Міжнародні організації» забезпечує *вміння*:

- самостійної орієнтації у сфері взаємодії та співпраці з міжнародними організаціями та міждержавними утвореннями;
- організації роботи по підготовці інформаційно-аналітичних документів та пропозицій щодо співпраці українських державних та недержавних структур з міжнародними організаціями різного рівня;
- визначення ефективності і доцільності участі в численних міжнародних програмах співробітництва з міжнародними організаціями;
- написання і аналізу інформаційно-аналітичних довідок, програм і сценаріїв співпраці з міжнародними організаціями та міждержавними утвореннями.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2 Змістовий модуль I. Концептуальні засади створення та функціонування міжнародних організацій. Універсальні організації, цілі та принципи діяльності, їх роль у сучасному світі Загальні визначення, завдання та принципи діяльності міжнародних організацій. Проблема класифікації. Історія міжнародних організацій. Ліга Націй
2	Універсальні організації. Організація системи ООН. Спеціалізовані установи ООН: загальна характеристика. Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН. ЮНЕСКО. Інші універсальні організації
3	Змістовий модуль II. Регіональні організації Європи, Азії, Африки та Латинської Америки. Їх роль та місце в системі сучасних міжнародних відносин Міжнародні організації євразійського простору. Інституційні структури ЄС. НАТО: мета, структура та еволюція. ОБСЄ та її роль у системі європейської безпеки. Рада Європи, організаційна структура та діяльність
4	Регіональні організації ЦСЄ та пострадянського простору. ОЧЕС, Вишеградська група, Євро регіони. СНД: структура та цільові завдання організації. Договір про колективну безпеку під проводом РФ. ГУАМ як головний регіональний проект України
5	Регіональні організації Азійсько-Тихоокеанського регіону, Африки, Північної та Південної Америки. Мета створення та основні напрями діяльності

16. *Маевський Ю. А.* Франція и “малая Европа” — М.: Мысль, 1987.
17. *Мозель Т. Н.* Балтия, Россия и Запад в поисках моделей безопасности в Европе. — М.: Науч. кн., 2001.
18. *Посельський В.* Європейський союз: інституційні основи європейської інтеграції. — К.: Смолоскип, 2002.
19. *Проді Р.* Задум Об'єднаної Європи. — К.: КІС, 2002.
20. *Расширение ЕС и Интересы России.* Материалы конференции, Москва, 15–16 октября 1999 г. — М.: Интердиалект, 2001.
21. *Россия и основные институты безопасности в Европе: вступая в XXI век.* — М: S&P, 2000.
22. *Тоди Ф.* Нарис історії Європейського Союзу. — К.: КІС, 2001.
23. *Сиджански Д.* Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского Союза. — М.: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 1998.
24. *The North Atlantic Treaty Organization (1945–1989).* — Brussels, 1989.
25. *Manuel de l'OTAN.* — Brussels, 1998.
26. *Довідник НАТО 2001.* — Брюссель, 2001.
27. *Демократичний контроль над системою національної безпеки та збройними силами: поширення цінностей НАТО в Євроатлантичному просторі.* — К., 2003.
28. *Гончаренко О.* Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції України / Політика і час. — 2002. — № 11.
29. *Международные неправительственные организации и учреждения: Справочник.* — М., 1983.
30. *Міжурядові регіональні організації.* — К., 2001.
31. *Международный валютный фонд. Современные тенденции и наши интересы.* — М., 1993.
32. *Основные сведения об ООН.* — Нью-Йорк, 1993.
33. *ООН у системі міжнародних відносин. Історичний досвід і перспективи /* За ред. Ю. Мацейко, В. Бруз, В. Зленко. — К., 1995.
34. *Постанова Верховної Ради України щодо відносин України і НАТО // Відом. Верховної Ради України.* — 1999. — № 20–21.

79. *Lerche Ch. Said Ab. Concepts of International politics.* — N. Y., 1970.
 80. www.un.org
 81. www.cis.ru
 82. www.mpra.ru
 83. www.mid.ru

Додаткова

1. Арон Р. Мир і війна між націями. — К., 2001.
2. *Бжезинський Зб.* Великая шахматная доска. — М., 1999.
3. *Глобалізація і безпека розвитку.* — К., 2002.
4. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г., Гончаренко О. М. та ін. Глобальні трансформації та стратегії розвитку. — К., 1998.
5. Білорус О. Г. (гол. ред.). Глобалізація та безпека розвитку. — К., 2003.
6. *Європейський Союз на порозі ХХІ століття.* — М.: УРСС, 2001.
7. *Історія Європейської інтеграції (1945 — 1994)* / Под ред. А. С. Намазовой, Б. Эмерсон. — М.: ИВИ РАН, 1995.
8. *Заглядывая в ХХІ століття:* Європейський Союз и Содружество Независимых Государств. — М.: Интердиалект, 1998.
9. *Копійка В. В.* Розширення Європейського Союзу: теорія і практика інтеграційного процесу. — К., 2002.
10. *Бураковський І., Немаля Г., Павлюк О.* Дорога в майбутнє — дорога в Європу. Європейська інтеграція України. — К., 2000.
11. *Годун С. Д.* Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу: Навч. посіб. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1999.
12. *Манжолла В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф.* та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки). — К.: Либідь, 1999.
13. *Манжолла В. А., Білоусов М. М., Гайдуков Л. Ф.* та ін. Міжнародні відносини та зовнішня політика (70-ті — 90-ті роки). — К.: Либідь, 2001.
14. *Мінгазутдінов І. О.* Міжнародна та європейська безпека: Конспект лекцій. — К.: Ін-т міжнар. відносин, 1998.
15. *Клаус-Дитер Борхард.* Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза. — М.: Ассоц. европейских исследований (АЕВИС), 1996.

1	2
6	Змістовий модуль III. Міжнародні фінансові та торговельні організації. Основні неурядові організації та їх роль у сучасному світі
7	Світова організація торгівлі (СОТ). Мета створення, організаційна структура та кредитна політика МВФ і Всесвітнього банку. Співпраця України з МВФ та СБ
	Завдання, організаційні засади діяльності та інституційні особливості основних неурядових організацій. Міжнародний олімпійський комітет (МОК), Всесвітня рада церков (ВРЦ), Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) та ін.
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ”

Змістовий модуль I. Концептуальні засади створення та функціонування міжнародних організацій. Універсальні організації, цілі та принципи діяльності, їх роль у сучасному світі

Тема 1. Загальні визначення, завдання та принципи діяльності міжнародних організацій. Проблема класифікації. Історія міжнародних організацій. Ліга Націй

Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права. Проблеми класифікації міжнародних організацій. Міжнародні організації в умовах глобалізації. Нові форми та структури державних та недержавних об'єднань. Історія створення та функціонування міжнародних організацій. Ліга Націй та її роль. Позитивні та негативні аспекти діяльності Ліги Націй. Україна в міжнародних організаціях до і після незалежності. Історіографія проблеми.

Література: основна [1–5; 23–27; 77–80]; додаткова [3; 6; 37–39]

Тема 2. Універсальні організації. Організація системи ООН. Спеціалізовані установи ООН: загальна характеристика. Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН. ЮНЕСКО. Інші універсальні організації

Загальна характеристика та утворення ООН. Конференція у Сан-Франциско. Прийняття статуту ООН. Структура ООН. Цілі та принципи. Процедура і правила голосування у Раді Безпеки і Генеральній Асамблеї. Фінансові проблеми ООН. Роль ООН у міжнародному розвитку, розв'язанні проблем війни і миру. Боротьба проти міжнародного тероризму. Інституційні механізми підтримки миру та безпеки. ООН і проблема охорони навколишнього середовища. ООН — головний форум багатосторонньої дипломатії. Проблеми реформування ООН. Україна і ООН. ЮНЕСКО. Основні форми діяльності та співробітництва з Україною. Міжнародне агенство з атомної енергії. Інші Універсальні організації: Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), Міжнародна організація з міграції (МОМ), Всесвітня туристична організація (ВТО), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).

Література: основна [1–4; 42–45; 59; 63]; додаткова [30–33; 37–39]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • Міжнародні організації; • глобалізація; • класифікація МО; • універсальні організації; • Ліга Націй; • Рада Безпеки; • проблема війни і миру; • ВООЗ; 	<ul style="list-style-type: none"> • Організація системи ООН; • спеціалізовані установи; • ЮНЕСКО; • Статут ООН; • міжнародний тероризм; • ВОІВ; • ВТО

59. Салгаков Б. ЮНЕСКО // МЖ. — 1995. — № 10.
60. Саммит в Москві по ядерній безпеці // МЖ. — 1996. (Спец. випуск).
61. Сафранчук В. Записки заступника Генерального секретаря ООН // МЖ. — 1994. — № 9–11.
62. Сизоненко А. СЄЗ // МЖ. — 1994. — № 4.
63. Салтыков Б. ЮНЕСКО. Роль в современном мире // МЖ. — 1998. — № 10.
64. Спеціалізовані установи системи ООН / За ред. В. С. Бруза. — К., 1996.
65. Тренін Д. НАТО. Как уйти от конфронтации // МЖ. — 1995. — № 7.
66. Талалас А. Н. Хельсинки: принципы и реальность. — М., 1985.
67. Устав Организации Объединенных наций // [http:// www.un.org](http://www.un.org)
68. Українська РСР в міжнародних організаціях: Довідник. — К., 1984.
69. Уроки 11 вересня: проблеми глобальної, регіональної та національної безпеки: Матеріали круглого столу, Київ, 23 квітня 2002 р. — К.: НППМБ, 2002.
70. Хартия про особливе партнерство між Україною і НАТО // Політика і час. — 1998. — № 8.
71. Хельсинки. 20 лет спустя // МЖ. — 1995. — № 8.
72. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України. — К., 2004.
73. Шустов В. Достижения НБСЕ — перспективы ОБСЕ // МЖ. — 1993. — № 11, 12.
74. Елиассон Ян. Чрезвычайні гуманитарні ситуації в ООН // МЖ. — 1992. — № 4.
75. NATO at a Glance — NATO Office of Information and Press. — Brussels, 1996.
76. Feltham R. Diplomatic Handbook. L. 1998Job B. Insecurity Dilemma. — 1992.
77. The Globalization of World Politics. Ed. by Baylis J., and Smith, S. — N-Y., 1998.
78. Holsti K. International Politics. Relations. — N. Y., 1967.

40. *Міжнародные неправительственные организации и учреждения*: Справочник. — М., 1983.
41. *Міжурядові регіональні організації*. — К., 2001.
42. *Міжнародные организации системы ООН*: Справочник. — М., 1990.
43. *Міжнародний валютний фонд*. Современные тенденции и наши интересы. — М., 1993.
44. *Основные сведения об ООН*. — Нью-Йорк, 1993.
45. *ООН*: основные цифры и факты. — М., 2003.
46. *Орлов Д.* Спецсессия по разоружению // МЖ. — 1995. — № 8.
47. *Овчинников К.* Саммиты “большой семерки” // МЖ. — 1994. — № 9.
48. *Приходько О.* В поисках ответа на новые вызовы // МЖ. — 1992. — № 10.
49. *Перепелиця Г.* У пошуку адекватної моделі // Політика і час. — 1998. — № 8.
50. *Пирожков С. І.* Концептуальні підходи до формування системи національної безпеки України // Стратегічна панорама. — 2003. — № 1.
51. *Пирожков С., Чулак В.* Україна і НАТО // Політика і час. — 1995. — № 6.
52. *Постанова* Верховної Ради України щодо відносин України і НАТО // Відом. Верховної Ради України. — 1999. — № 20–21.
53. *Постанова* Верховної Ради України “Про концепцію національної безпеки України” від 16.01.97 № 397-ВР // Голос України. — 1997. — 4 лют.
54. *Путівник* до саміту НАТО у Вашингтоні 23–25 квітня 1999 р.
55. *Рахманінов Ю. Н.* ОБСЕ в ХХІ в.: на пути к новой модели безопасности // МЖ. — 1997. — № 8.
56. *Рахманінов Ю.* ОБСЕ и вызовы времени // МЖ. — 1994. — № 5.
57. *Ричард Т.* Оружие массового уничтожения и контроль над экспортом // МЖ. — 1994. — № 5.
58. *Ротфельд Адам.* Поиски системы комплексной безопасности // МЖ. — 1994. — № 10.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

- Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права.
  - Міжнародні організації в умовах глобалізації. Нові форми та структури державних та недержавних об'єднань.
  - Історія створення та функціонування міжнародних організацій. Ліга Націй та її роль.
  - Позитивні та негативні аспекти діяльності Ліги Націй.
  - Україна в міжнародних організаціях до і після незалежності.
  - Універсальні організації. Спеціалізовані установи ООН.
  - Загальна характеристика та утворення ООН. Конференція у Сан-Франциско. Прийняття статуту ООН.
  - Структура ООН. Цілі та принципи. Процедура і правила госування у Раді Безпеки і Генеральній Асамблеї.
  - Роль ООН у міжнародному розвитку, розв'язанні проблем війни і миру.
  - Боротьба проти міжнародного тероризму.
  - Інституційні механізми підтримки миру та безпеки.
  - ООН і проблема охорони навколишнього середовища.
  - Проблеми реформування ООН. Україна і ООН.
  - ООН і соціальний розвиток.
  - Проблеми реформування ООН.
  - Україна і ООН: етапи співробітництва.
  - Роль ЮНЕСКО в сучасному світі.
  - Еволюція НАТО.
  - Україна і НАТО.
  - Проблеми розширення НАТО.
- Питання для самоконтролю*
- ЮНЕСКО. Основні форми діяльності та співробітництва з Україною.
  - Міжнародне агенство з атомної енергії.
  - Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
  - Міжнародна організація з міграції (МОМ).
  - Всесвітня туристична організація (ВТО).
  - Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).

Змістовий модуль II. Регіональні організації Європи, Азії, Африки та Латинської Америки.
Їх роль та місце в системі сучасних міжнародних відносин

Тема 3. Міжнародні організації євразійського простору.
Інституційні структури ЄС. НАТО: мета, структура та еволюція. ОБСЄ та її роль у системі європейської безпеки. Рада Європи, організаційна структура та діяльність

Підходи до визначення поняття “регіональна організація”. Особливості формування регіональних організацій у післявоєнний період. Географічний фактор і практика. Протистояння універсалізму і регіоналізму. Статут ООН і регіоналізм. Класифікація регіональних організацій. Багатоцільові регіональні організації. Особливості формування регіональних організацій у післявоєнний період. Міжнародні організації євразійського простору — Європейський Союз, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія, Парламент, Суд. Відносини України та ЄС. Організація Північноатлантичного Договору: мета створення, цілі, інституційна структура. Відносини України і НАТО. Організація безпеки та співробітництва у Європі. Гельсінський процес. Організаційна структура ОБСЄ та роль у врегулюванні конфліктів. Рада Європи та Парламентська Асамблея.

Література: основна [1–4; 7–23; 50–56; 70–73];
додаткова [24–28; 36–40]

Тема 4. Регіональні організації ЦСЄ та пострадянського простору. ОЧЕС, Вишеградська група, Єврорегиони. СНД: структура та цільові завдання організації. Договір про колективну безпеку під проводом РФ. ГУАМ як головний регіональний проект України

Договір про колективну безпеку під проводом РФ та інші регіональні організації пострадянського простору.

Центральноевропейська ініціатива (ЦЄІ). Створення і мета організації. Основні напрями діяльності. Робочі групи.

21. *Гирев М.* Война и военное искусство // МЖ. — 1994. — № 4.
22. *Гриневский О.* Перспективы нераспространения // МЖ. — 1994. — № 7, 8.
23. *Гудби Д., Бувальда П., Тренин Д.* Стратегия стабильного мира. Навстречу Евроатлантическому сообществу безопасности. — М., 2003.
24. *Дорога в майбутнє — дорога в Європу.* Європейська інтеграція України. — К., 2000.
25. *Забарно Б.* Рада Європи // Політика і час. — 1994. — № 7.
26. *Закон України “Про основи національної безпеки України”.*
27. *Європейская конвенция о защите прав человека и основных свобод.* Как подать жалобу в Европейский Суд по правам человека. — М., 1998.
28. *Казанцев В.* Первые шаги партнерства России с НАТО // МЖ. — 1994. — № 10.
29. *Кириченко З.* Нераспространение после конференции в Нью-Йорке // МЖ. — 1995. — № 7.
30. *Кокеев М.* Москва-Лион. Ядерная безопасность // МЖ. — 1995. — № 8.
31. *Кокеев М.* Ядерная безопасность // МЖ. — 1995. — № 8.
32. *Концепція (основи державної політики) національної безпеки України: Схвалено Верховною Радою України 16 січня 1997 р.* // Нац. безпека України, 1994–1996 рр.: Наук. доп. — К.: НІСД, 1997.
33. *Крутских Н.* Пионеры голубых касок // МЖ. — 1994. — № 2.
34. *Кудряченко А.* Еволюція нейтралітету // Політика і час. — 1993. — № 11.
35. *Козырев А. В.* Мы и мир в зеркале ООН. — М., 1991.
36. *Копійка Б., Шинкаренко Т.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення. — К., 2001.
37. *Кузнецов В. И.* Что такое глобализация? // Мировая экономика и международн. отношения. — 1998. — № 2.
38. *Лукин Б.* Совет Европы // МЖ. — 1994. — № 3.
39. *Медведев Ж.* Чернобыль. 10 лет спустя // МЖ. — 1996. — № 5.

3. *Кривонос Р.* Рада Європи та міжнародні неурядові організації // Людина і політика. — 1999. — № 6.
4. *Циганкова Н., Гордєєва О.* Міжнародні організації. — К.: КНЕУ, 2001.
5. *Гриценко А., Чалий В.* ГУАМ: Реалії та перспективи // Нац. безпека і оборона. — 2001. — № 7.
6. *Аннан К.* Обновление Организации Объединенных Наций: программа реформы: Доклад Генерального Секретаря 51-й сессии ГА ООН, июль 1997 г.
7. *Аннан К.* Мы, народы: роль Организации Объединенных Наций в XXI веке. — М., 2000.
8. *Бейлер Антон.* Нейтралы и неприкосновенности в новой архитектуре европейской безопасности // МЖ. — 1994. — № 8.
9. *Богатуров В.* Самоопределение наций и потенциал международной конфликтности // МЖ. — 1992. — № 2.
10. *Бутрос Бутрос Гали.* Повестка дня для мира. — Нью-Йорк, 1992.
11. *Бутрос Бутрос Гали.* Дополнение к Повестке дня для мира. — Нью-Йорк, 1995.
12. *Международные организации системы ООН:* Справочник. — М., 1990
13. *Борко Ю. А.* Европейский Союз. Факты и компетенции. — М., 1999.
14. *Бруз В. С.* ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. — К., 1995.
15. *Бруз В. С.* Україна в ООН: проблеми міжнародної та національної безпеки // Політ. думка. — 1994. — № 4.
16. *Бруз В. С.* Проблема санкцій ООН: їх необхідність та ефективність // Політика і час. — 1997. — № 5, 6.
17. *Бруз В. С.* Гуманітарні катастрофи та гуманітарні інтервенції // Політика і час. — 2001. — № 3.
18. *Белашов В.* Розширення НАТО: за і проти // Політика і час. — 1998. — № 3.
19. *Васильєва-Чекаленко Л. Д.* Україна в міжнародних відносинах. — К., 1998.
20. *Грєєв М.* Расширение НАТО не решает, а лишь усугубляет проблемы безопасности // МЖ. — 1996. — № 6.

Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Створення і мета. Інтереси України. Курс на перетворення Чорного моря на море миру і безпеки. ОЧЕС як внутрішнє море НАТО. Європа регіонів. Єврорегіон «Буг», Карпатський єврорегіон та ін. Участь України в діяльності єврорегіонів. Співдружність Незалежних Держав. Створення СНД: цілі, характер, сутність. Статут СНД. Міжпарламентська асамблея СНД. Керівні органи СНД. Міжпарламентська асамблея СНД. Україна в СНД: проблеми та особливості діяльності. ГУАМ як головний регіональний проєкт України. Мета створення, організаційні структури, перспективи розвитку. Інші регіональні організації пострадянського простору.

Від Ташкентського договору (5 травня 1992 р.) до створення Організації Договору про колективну безпеку. Договір про створення Союзу двох держав — Білорусі і Російської Федерації (1996 р.). Митний союз “п’ятірки”. ЄвроАзЭС, Єдиний економічний простір (СЄП). Позиція України щодо регіональних організацій пострадянського простору.

Література: основна [1–4; 9–11; 41–42; 77–79]; додаткова [8; 12–14; 21]

Тема 5. Регіональні організації Азійсько-Тихоокеанського регіону, Африки, Північної та Південної Америки. Мета створення та основні напрями діяльності

Ліга Арабських держав (Арабська Ліга). Історія формування. Цілі. Основні напрями діяльності. Підсумки діяльності. Керівні органи. Рада. Політичний комітет. Об’єднана Рада оборони. Постійний воєнний комітет. Економічна Рада. Секретаріат. Інститут арабських досліджень. Інститут арабських руркописів. Основи єдності і суперечності в Лізі. Рада співробітництва держав Перської затоки. Мета діяльності та організаційна структура. Економічна політика та фінансово-інвестиційна діяльність. Зовнішньополітична та військово-політична діяльність. Організація “Ісламська конференція”, Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Асоціація країн південно-східної Азії (АСЕАН), Північно-американська зона вільної торгівлі (НАФТА), Південний спільний ринок (МЕРКОСУР),

Андська спільнота націй (АСН), Організація Американських держав (ОАД) та ін.

Література: основна [1–8; 22–27];
додаткова [8–14; 37–39]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> • Регіональні організації; • система міжнародних відносин; • Інституційні структури ЄС; • НАТО; • Універсализм і регіоналізм; • Статут ООН; • ОЧЕС; • Єдиний економічний простір (ЄЕП); • євразійський простір; 	<ul style="list-style-type: none"> • ОБСЄ; • Рада Європим • Європейська Комісія, Парламент, Суд; • безпека; • Гельсінський процес; • СНД; • ГУАМ; • колективна безпека

Тема контрольних робіт

1. Особливості формування регіональних організацій у післявоєнний період.
2. Класифікація регіональних організацій. Багатоцільові регіональні організації.
3. Міжнародні організації євразійського простору, Європейський Союз.
4. Поняття і сутність європейської інтеграції. Політична інтеграція ЄС.
5. Поняття і сутність європейської інтеграції. Економічна інтеграція ЄС.
6. Шенгенська зона.
7. Маастрихтський договір у розвитку ЄС.
8. Умови членства в ЄС.
9. Принципи та загальні напрями спільної зовнішньої політики.
10. Політика безпеки ЄС.
11. Розширення ЄС та його наслідки для України.
12. Теорія концентричних кіл у розвитку ЄС.

3. Участь України в миротворчих операціях.
4. Гуманітарні інтервенті та їх роль у сучасному світі.
5. Роль міжнародних організацій в антикорупційній діяльності.
6. ООН і соціальний розвиток.
7. Проблеми реформування ООН.
8. Україна і ЮНЕСКО: етапи та напрями співробітництва.
9. Роль Міжнародної організації праці в сучасному світі.
10. Україна і НАТО: етапи та напрями співробітництва.
11. Розширення НАТО: проблеми та перспективи.
12. Основні етапи та напрями економічної інтеграції ЄС.
13. Основні етапи та напрями політичної інтеграції ЄС.
14. Соціальна політика ЄС.
15. Проблеми розширення ЄС.
16. Україна і ЄС: етапи та перспективи співробітництва.
17. Україна та ОБСЄ: основні напрями та перспективи співробітництва.
18. Превентивна дипломатія ОБСЄ.
19. Роль Ради Європи в сучасному світі.
20. Україна і Рада Європи: основні напрями співробітництва.
21. Україна і СНД: проблеми та перспективи співробітництва.
22. Україна в ОЧЕС.
23. Чи має ГУАМ майбутнє як міжнародна організація?
24. Проблеми реформування Ради Безпеки ООН.
25. Політика безпеки ЄС і України.
26. Роль і принципи Гельсінського Заключного акта 1975 р.
27. Концепція всеохоплюючої безпеки ОБСЄ.
28. Україна та Центральноєвропейська ініціатива.
29. Регіональні організації в сучасному світі.
30. Міжнародні фінансові організації та Україна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Міжнародні організації* / За ред. О. С. Кучика. — К.: Знання, 2007.
2. *Україна 2000* і далі — геополітичні пріоритети та стратегії розвитку. — К., 2000.

5. Всесвітній банк. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК) і Міжнародна асоціація розвитку (МАР).
6. МБРР. Його основні принципи й умови надання позик і технічної допомоги. Керівні органи. Україна і МБРР.
7. Роль міжнародних організацій у сучасному світі.
8. Активізація діяльності України в міжнародних організаціях.
9. Еволюція миротворчої діяльності ООН.
10. Участь України в миротворчій діяльності ООН.
11. Гуманітарні інтервенції.
12. Роль міжнародних організацій у боротьбі проти міжнародного тероризму.
13. Зміцнення економічної інтеграції в ЄС.
14. Зміцнення політичної інтеграції в ЄС.
15. Соціальна політика ЄС.
16. Проблеми розширення ЄС.
17. Проблеми розвитку співробітництва між Україною і ЄС.
18. Превентивна дипломатія ОБСЄ.
19. Україна і ОБСЄ.
20. Роль Ради Європи у сучасному світі.
21. Україна і РЄ.
22. Україна і СНД.
23. Значення ЧЕС.
24. Реалії та перспективи ГУАМ.

Питання для самоконтролю

1. Роль неурядових організацій у сучасному світі. Характерні риси організацій. Класифікація та статус неурядових організацій. Джерела фінансування.
2. Громадянське суспільство та неурядові організації. Кількісні і якісні характеристики неурядових організацій.
3. Участь неурядових міжнародних організацій у світовій політиці.
4. Глобальні проблеми та неурядові структури. Антиглобалізм. Неурядові міжнародні організації і система ООН.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Україна і ООН: етапи та напрями співробітництва.
2. Миротворча діяльність ООН: проблеми та перспективи.

13. Поняття і сутність програми сусідства
14. Асоціативне членство в ЄС.
15. Урядова програма України “Європейський вибір”.
16. Реалії та перспективи вступу України до ЄС.
17. Організація Північноатлантичного Договору: мета створення, цілі, інституційна структура.
18. Основні статутні положення НАТО.
19. Сутність еволюції НАТО.
20. Вимоги до членства в НАТО.
21. Рада євроатлантичного партнерства.
22. План по набуттю членства.
23. Перспективи інтеграції України до НАТО.
24. Західноєвропейський Союз: його діяльність.
25. Організація безпеки та співробітництва у Європі.
26. Гельсінський процес. Організаційна структура ОБСЄ та роль у врегулюванні конфліктів.
27. “Кошики” Гельсінського Заключного акта 1975 р.
28. Еволюція права народів на самовизначення.
29. Сутність “людського виміру” ОБСЄ.
30. Процес трансформування НБСЄ в ОБСЄ.
31. Європейські цінності: поняття і сутність.
32. Особливості превентивної дипломатії ОБСЄ.
33. Переваги ОБСЄ як інструменту превентивної дипломатії.
34. Концепція всеохоплюючої безпеки ОБСЄ.
35. Підсумки діяльності місії ОБСЄ в Україні.
36. Роль Ради Європи в сучасному світі.
37. Значення членства України в Раді Європи.

Питання для самоконтролю

1. Центральноевропейська ініціатива (ЦЕІ). Створення і мета організації. Основні напрями діяльності.
2. Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Створення і мета. Інтереси України.
3. Європа регіонів. Єврорегіон “Буг”, Карпатський єврорегіон та ін.
4. Участь України в діяльності єврорегіонів.
5. Співдружність Незалежних Держав. Створення СНД: цілі, характер, сутність.

6. Статут СНД. Позиція України щодо Статуту СНД. Керівні органи СНД.
7. Міжпарламентська асамблея СНД.
8. Україна в СНД: проблеми та особливості діяльності.
9. ГУАМ як головний регіональний проект України. Мета створення, організаційні структури, перспективи розвитку.
10. Організація Договору про колективну безпеку.
11. Договір про створення Союзу двох держав — Білорусі і Російської Федерації (1996 р.).
12. ЄвроАзЭС, Єдиний економічний простір (СЄП).

Змістовий модуль III. Міжнародні фінансові та торговельні організації. Основні неурядові організації та їх роль у сучасному світі

Тема 6. Світова організація торгівлі (СОТ). Мета створення, організаційна структура та кредитна політика МВФ та Світового Банку. Співпраця України з МВФ та СБ

Організаційна структура, сфера діяльності та функції СОТ. Процедура вступу. Нелегкий шлях України до СОТ. Наслідки вступу. Міжнародний валютний фонд. Створення МВФ у 1945 р. Цілі. Керівні органи. Сприяння міжнародному співробітництву з міжнародних валютних питань. Сприяння збалансованому зростанню міжнародної торгівлі. Сприяння стабільності валют. Функції. Принципи й умови надання кредитів. Загальна оцінка діяльності МВФ. Україна і МВФ. Всесвітній банк. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК) і Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Цілі. Сприяння реконструкції і розвитку держав-членів шляхом заохочення капіталовкладень для виробничих цілей. Сприяння довгостроковому збалансованню росту міжнародної торгівлі. Статут Банку. Його основні принципи й умови надання позик і технічної допомоги. Керівні органи. Україна і МБРР.

Література: основна [1–8; 41–42; 77–81]; додаткова [37–39]

Тема 7. Завдання, організаційні засади діяльності та інституційні особливості основних неурядових організацій. Міжнародний олімпійський комітет (МОК), Всесвітня рада церков (ВРЦ), Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) та ін.

Роль неурядових організацій у сучасному світі. Характерні риси організацій. Класифікація та статус неурядових організацій. Джерела фінансування. ЗМІ. Громадянське суспільство та неурядові організації. Кількісні і якісні характеристики неурядових організацій. Участь неурядових міжнародних організацій у світовій політиці. Глобальні проблеми та неурядові структури. Антиглобалізм. Неурядові міжнародні організації і система ООН.

Література: основна [4–5; 20–30; 40]; додаткова [6; 9; 27; 29]

Ключові слова і терміни	
<ul style="list-style-type: none"> Світова організація торгівлі (СОТ); Міжнародно-валютний фонд (МВФ); Всесвітній банк (ВБ); Міжнародний олімпійський комітет (МОК); Всесвітня рада церков (ВРЦ); антиглобалізм; 	<ul style="list-style-type: none"> Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР); Міжнародна фінансова корпорація (МФК); статут Банку; неурядові організації; Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ); ЗМІ

Тема контрольних робіт

- Світова організація торгівлі. Організаційна структура, сфера діяльності та функції. Процедура вступу.
- Нелегкий шлях України до СОТ. Наслідки вступу.
- Міжнародний валютний фонд. Цілі. Керівні органи. Сприяння міжнародному співробітництву з міжнародних валютних питань.
- Загальна оцінка діяльності МВФ. Україна і МВФ.